

Discriminatie en islamofobie

ISLAMOPHOBIE

Verslag van activiteiten van Emcemo
Oktober 2014– september 2015

I Inleiding

Racisme en discriminatie is een groeiend probleem in Nederland. Dit zien we terug in het stijgende aantal meldingen van afgelopen jaar. Het Euro-Mediterraan Centrum voor Migratie en Ontwikkeling, kortweg Emcemo, heeft het afgelopen jaar in samenwerking met een zich uitbreidend netwerk opnieuw een aantal activiteiten uitgevoerd, waarbij de nadruk ligt op voorkoming en bestrijding van alle vormen van discriminatie. In het bijzonder de bestrijding van islamofobie. Incidenten bij moskeeën worden vaak bestempeld als vernieling, het discriminatieaspect wordt niet meegewogen. Deze incidenten krijgen daarom minder aandacht van de politiek en de media. Ook racistische uitlatingen op straat en op het internet krijgen niet altijd de aandacht die ze verdienen. Dit is opmerkelijk, omdat islamofobie of moslimhaat juist steeds vaker voorkomt.

In heel Europa zien we een trend van opkomende extreem rechtse partijen met islamofobe ideeën, die rechtstreek tegen de beginselen van de grondwet ingaan. Maar gelukkig zien we langzamerhand ook dat de ernst van islamofobie een plek weet te veroveren in de lokale politiek. Zo hebben de VVD en D66 in Amsterdam op 16 april jl. zich uitgesproken over het belang van het in kaart brengen van incidenten rondom islamofobie. Eind augustus werd duidelijk dat Amsterdam onder druk van verschillende politieke partijen en maatschappelijke organisaties islamofobie apart zal gaan registreren, zoals dat ook bij antisemitisme en homofobie gebeurt. Dit is een overwinning, maar tegelijkertijd is het duidelijk dat dit slechts het begin is.

II Achtergrond en ontstaan van het Collectief Tegen Islamofobie en Discriminatie (CTID)

Vanaf 2001 groeit in de Westerse wereld en ook in Nederland het geweld tegen moslims. In januari 2012 publiceert Ineke van der Valk een onderzoek naar islamofobie. Van der Valk benadrukt dat islamofobie al lange tijd bestaat, maar de term is van recente datum. Het is een 'eigentijdse vorm van racisme', die is gegroeid tegen de achtergrond van een negatief klimaat jegens de islam en moslims en in de context van internationale spanningen. Steeds meer worden moslims geïsoleerd en als maatschappelijke vijand gedefinieerd. Dit blijkt vooral uit uitingen op internet, uitspraken van de PVV en aanvallen op moskeeën.

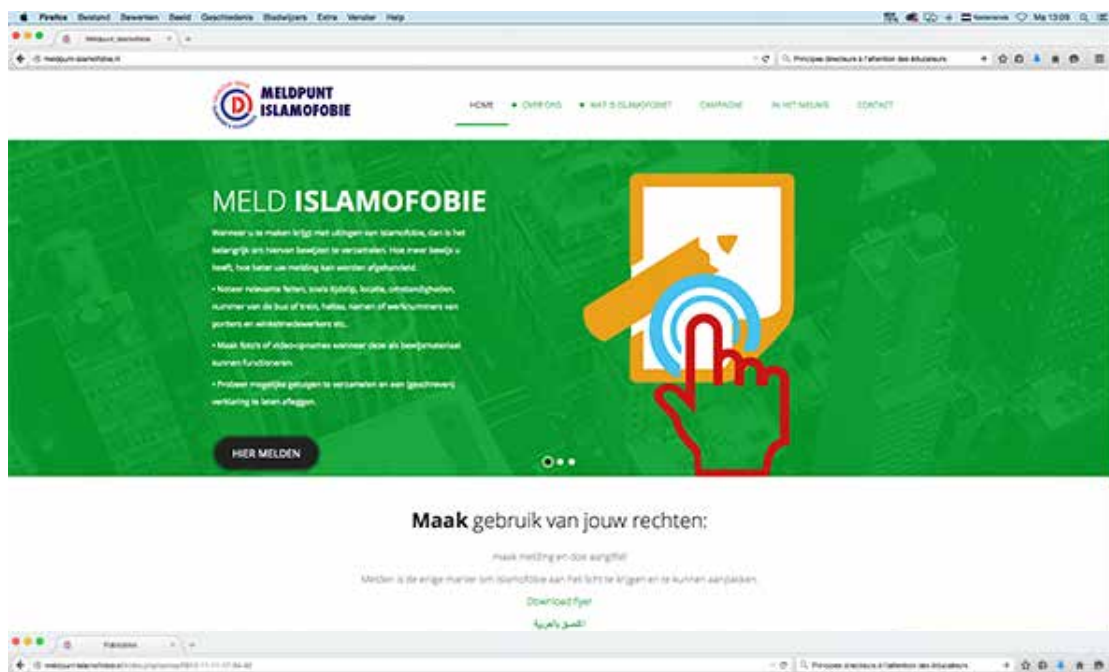
Op 9 juni 2012 doet Emcemo een oproep aan politieke partijen om bij de verkiezingen meer aandacht te besteden aan het tegengaan van islamofobe uitingen. Emcemo doet ook aanbevelingen aan politieke partijen om meer onderzoek naar islamofobie en radicalisering te doen en een team deskundigen bij de ontwikkelingen te betrekken. In april 2013 sluit het Contactorgaan Moslims en Overheid (CMO) zich aan bij dit pleidooi voor aparte registratie van islamofobie bij de overheid, politie en antidiscriminatiebureaus. Vervolgens organiseert Emcemo eind mei 2013 een petitie met als doel islamofobie als aparte vorm van discriminatie te registreren.

Op 18 oktober 2013 organiseert Emcemo een Europese Islamofobie Conferentie in Amsterdam. Er wordt een netwerk gevormd van zelforganisaties, wetenschappers, juristen, docenten en andere deskundigen op het gebied van islamofobie: het Collectief Tegen Islamofobie en Discriminatie. Het CTID is een samenwerkingsverband van religieuze en niet-religieuze maatschappelijke organisaties en individuen dat zich bezighoudt met thema's als intolerantie, polarisatie, radicalisering en islamofobie. Op dit moment wordt er nog te weinig ondernomen tegen islamofobie. Dit gaat ten koste van de sociale cohesie want geleidelijk aan worden Nederlandse burgers met een islamitische achtergrond buitengesloten en gestigmatiseerd, waardoor het vertrouwen van deze groep burgers in de Nederlandse rechtsstaat en in de politiek afneemt.

Het CTID hanteert de volgende uitgangspunten met het doel een tolerante samenleving te creëren waarin plaats is voor iedereen, ongeacht afkomst, religie, geslacht, leeftijd of seksuele gerichtheid. Het CTID ziet de grondwet als basis voor een rechtvaardige samenleving waarin mannen en vrouwen gelijke rechten hebben. Een samenleving waarin wordt gestreden tegen elke vorm van extremisme, van welke religie en ideologie dan ook. Op deze manier hoopt het netwerk te komen tot een diverse samenleving op basis van respect waar geen plaats is voor homofobie, antisemitisme, islamofobie of andere vormen van discriminatie.

Het CTID is uitgegroeid tot een platform waar deskundigen op divers gebied bij elkaar komen om ervaringen uit te wisselen en gebruik te maken van elkaars netwerk en expertise. Het netwerk is tot de conclusie gekomen dat er meer gedaan moet worden dan enkel het uitwerken

van aanbevelingen. Om dit te bewerkstelligen organiseert het collectief verschillende activiteiten. Daarnaast is het een coördinatiepunt geworden waar in kaart gebracht kan worden wie met welke activiteiten bezig is en met welk doel en waar men kan leren van elkaars ervaringen. Het CTID komt ongeveer acht keer per jaar samen om ervaringen uit te wisselen, gebruik te maken van elkaars expertise en netwerk en om activiteiten op elkaar af te stemmen. Sinds 2013 is dit samenwerkingsverband aangesloten bij het overkoepelende Europese Islamophobia and Action Network (IMAN). Emcemo coördineert de activiteiten van het CTID, zorgt voor een planning en is verantwoordelijk voor de verslaggeving.

Publicaties CTID

Het rapport Monitor Moslimdiscriminatie

Het rapport gaat over discriminatie en islamofobie in Nederland. Het is het eerste boek van de auteur over islamofobie.

Het boek 'Islamofobie en discriminatie'

Het boek werd geschreven in opdracht van het Commissariaat voor de Media en Diversiteitsbeleid.

Islamophobia in the Netherlands

This report is supported by the European Commission for Integration and Cooperation.

Islamochobie aux Pays-Bas

Coinvestigation + AF vertoer voor de jidk 2 islamofobie, vertoer + coöperatie (2018).

III Activiteiten van het Collectief in 2015

Op 16 januari 2015 komt in het Nelson Mandelacentrum een divers gezelschap samen om zich te beraden over de groeiende islamofobie en mogelijke oplossingen. Vertegenwoordigers van islamitische organisaties, politieke partijen, het College voor de Rechten van de Mens, vakbonden, antidiscriminatiebureaus, pers en verschillende antiracisme-organisaties, onder wie degenen die zich inzetten tegen afrofoobie, antisemitisme en homofobie. Ineke van der Valk vertelt over de stand van zaken van het waargenomen geweld tegen onder andere moskeeën. Vooral moslima's blijken vaak te worden aangevallen op straat. Geen van de aanwezigen heeft moeite met kritiek op de islam als zodanig. Dat wordt niet gezien als islamofobie. De PVV maar ook de islamitische extremisten worden genoemd als belangrijke oorzaken van de groeiende islamofobie. Er is veel kritiek op de overheid en politici, omdat maar weinigen zich uitspreken tegen islamofobie. De overheid wordt zelfs gezien als aanjager van moslimhaat door de vrijheid en privacy van burgers en vooral moslims in te perken.

Anderzijds wordt gesteld dat de religieuze vrijheden in dit land tamelijk groot zijn. Maar algemeen overheerst het gevoel dat met twee maten wordt gemeten: de verontwaardiging over antisemitisme is groot en vaak terecht, maar moslims wordt vaak verweten niet tegen kritiek te kunnen en in de slachtofferrol te kruipen waar het gaat om aantasting van hun elementaire rechten als burger. Registratie van islamofobe incidenten en uitingen is uiterst belangrijk om het probleem te kunnen aankaarten. Hierbij wordt gedacht aan lokale antidiscriminatievoorzieningen, het College voor de Rechten van de Mens, het Meldpunt Internet Discriminatie, MiND, het CTID, SPIOR, Facebookgroep Meldpunt Islamofobie, Al Nisa en Republiek Allochtonie. De meeste deelnemers aan deze bijeenkomst voelen ervoor een breed front te maken tegen racisme en discriminatie en ze willen dat mensenrechteneducatie in het onderwijscurriculum wordt opgenomen. Uitgaande van deze bijeenkomst wordt een manifest opgesteld.

Op 15 maart 2015 vindt de 'Conferentie Islamofobie: gesprekken met deskundigen' plaats, georganiseerd door Emcemo, CTID en ADB Noord-Holland Noord. Het doel is oorzaken en gevolgen van islamofobie in kaart te brengen, meldingsbereidheid te vergroten en te praten over oplossingen.

In april 2015 start het CTID de campagne 'Islamofobie: niet accepteren, maar melden'. Het doel van deze campagne is de meldingsbereidheid van voorvallen, uitingen en ervaringen van islamofobie te vergroten.

Op 15 juni 2015 vindt het Amsterdamse debat 'Mensenrechten hoog op de agenda' plaats waarbij de taak van de overheid wordt aangekaart bij de rapportage van het College voor de Rechten van de Mens: in het algemeen blijkt de overheid mensenrechten niet als een recht maar als een gunst te beschouwen en in praktijk te brengen. De wethouder van jeugd, onderwijs en diversiteit van Amsterdam, Simone Kukenheim, wil met burgers hierover in gesprek en zij verwijst naar

---

de Toolkit mensenrechtengesprekken van de gemeente Amsterdam. Fenna Ulichki, deelraadbestuurder (Groen Links), onderkent dat mensenrechten voor de regering tot voor kort een stok waren om moslims mee op de vingers te tikken. Gesteld wordt dat mensenrechten vooral in het onderwijs meer aandacht moeten krijgen, waarbij ook gedacht wordt aan de educatie van docenten en politieagenten. Bij de politie is voortdurend sprake van discriminatie op grond van etniciteit. Nederlandse beleidsmakers reageren afwerend op kritiek van de VN of Amnesty International.

IV Het Meldpunt Islamofobie en Discriminatie

Het Collectief maakt zich ernstig zorgen over de manier waarop islamofobie wordt geregistreerd. Er komen veel meer signalen binnen van slachtoffers van discriminatie dan uiteindelijk terecht komen bij de meldpunten. Mensen lijken de weg naar de meldpunten niet goed te kunnen vinden. Dit heeft verschillende redenen. Ten eerste is er inmiddels een groot aantal meldpunten, maar er lijkt niet een centraal punt te zijn waar iemand naar toe kan gaan. Ten tweede wordt vaak niet het verschil gemaakt tussen culturele achtergrond en (vermeende) religie, waardoor bijvoorbeeld 'Marokkanen' en 'moslims' inwisselbare begrippen zijn geworden. Dit is echter nog niet terug te zien in de registratie, waar de nadruk nog ligt op het religieuze aspect van deze vorm van discriminatie. Ten derde vangt het Meldpunt het signaal op dat men vaak het vertrouwen mist dat de Nederlandse rechtstaat een bescherming biedt aan iedereen die dat nodig heeft. Daarom heeft het Collectief het Meldpunt islamofobie en Discriminatie opgericht.

Bij het Meldpunt komen geregeld klachten binnen. Soms gaat het over vrouwen die gediscrimineerd worden om het dragen van een hoofddoek. Dit gebeurt met name bij sollicitaties en bij het zoeken van stageplekken. Maar ook mannen kunnen bijvoorbeeld op professioneel gebied gediscrimineerd worden vanwege hun naam. Ook komen er klachten binnen van ouders die merken dat hun kinderen te maken krijgen met islamofobe uitingen op school of bij de sportclub. Stagiaires en vrijwilligers van Emcemo nemen dergelijke klachten direct in behandeling. Het Meldpunt constateert echter dat mensen die zijn doorverwezen naar de politie of antidiscriminatiebureaus vaak teleurgesteld terugkomen.

Het Meldpunt heeft in april van dit jaar de campagne: 'Islamofobie; niet accepteren, maar melden' gelanceerd. Deze campagne is tot stand gekomen in overleg met een aantal ADB's, andere meldpunten, moskeeën en maatschappelijke organisaties. Het Meldpunt krijgt door middel van flyers en een nieuwe website steeds meer bekendheid. Ook heeft het contact opgenomen met mensen die als contactpersoon kunnen worden ingeschakeld binnen moskeeën.

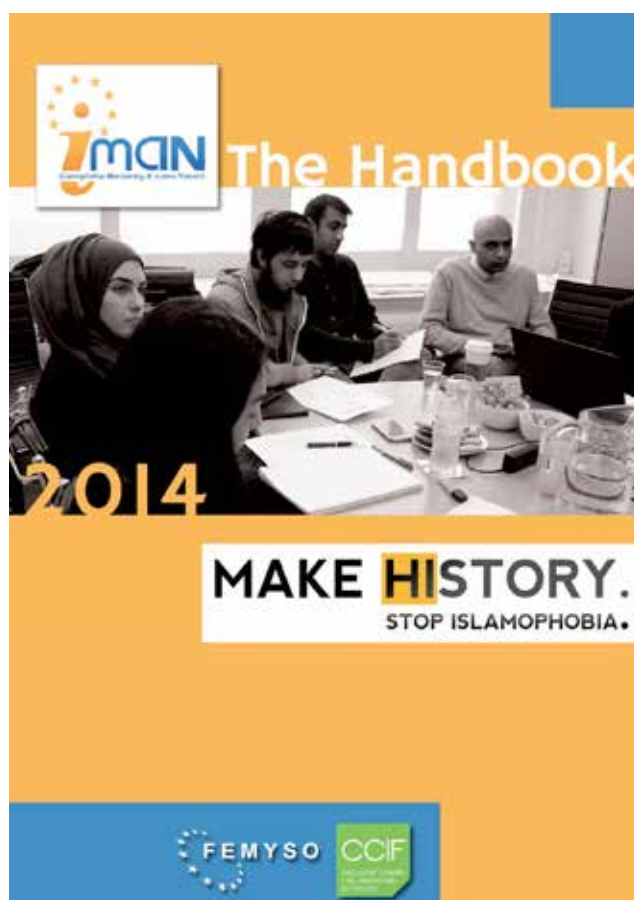
Mensen die bij het Meldpunt terecht komen worden zo snel mogelijk te woord gestaan. Er wordt op verschillende manieren naar oplossingen gezocht. Er wordt geprobeerd deze mensen te begeleiden in het vinden van een om gehoor te krijgen aan hun verhaal. Bij een geval van institutionele discriminatie neemt het Meldpunt contact op met de desbetreffende instantie. In andere gevallen wordt besloten om iemand door te verwijzen naar ADB's of bijvoorbeeld de politie. Bij het eigen spreekuur kan iedereen altijd terecht voor advies om juridische stappen te ondernemen. Verder worden melders uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, waarin kan worden geleerd hoe men het beste met discriminatoire gevallen om kan gaan. Ook wordt men aangespoord bewijzen van incidenten te verkrijgen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het maken van foto's van de verdachte. Bij gevallen die gaan over discriminatie op het internet geeft het Meldpunt advies over hoe iemand de discussie aan kan gaan met onderbouwde argumenten.

IMAN

In februari 2014 worden leden van Amsterdamse en Rotterdamse NGO's en vrijwilligers door het IMAN getraind in het leren herkennen en registreren van islamofobie. Naast de informatie over de verschillende verschijningsvormen van islamofobie, wordt informatie gegeven over het doel en het belang van het registreren en het omgaan met het registratiesysteem dat is ontwikkeld door IMAN.

In het registratiesysteem kunnen naast meldingen van daadwerkelijke incidenten ook meldingen gedaan worden van gevallen van islamofobe uitingen in bijvoorbeeld de media. Tevens kunnen informatieverzoeken worden geregistreerd. Bij een zorgvuldige registratie kan de data niet alleen vergeleken worden met diverse regio's in Nederland, maar ook met de data van de archieven van de andere deelnemende landen. Op deze manier ontstaat er een duidelijk beeld van hoe islamofobie zich manifesteert in de acht Europese landen. Het door IMAN ontwikkelde internationale registratiesysteem maakt een betere monitoring van de islamofobe incidenten in de diverse landen mogelijk.

Alle meldingen die op het Meldpunt binnen komen, worden nu zowel via het IMAN-systeem digitaal als analoog geregistreerd.

V Moslimdiscriminatie in cijfers

Het is niet verwonderlijk dat het door het ontbreken van aparte registratie van islamofobie moeilijk is om onderbouwde uitspraken te doen over de cijfers.

- Twee op de drie Nederlanders voelt zich bedreigd door de ontwikkelingen in het Midden-Oosten en één op de vijf Nederlanders voelt zich persoonlijk bedreigd door de islam. 80% van Nederlandse bevolking heeft geen of nauwelijks contact heeft met het islamitische deel van de bevolking en heeft daar ook helemaal geen behoefte aan. Dat bleek uit een onderzoek van bureau Panelclix dat in opdracht van de Evangelisch Omroep (EO) (Nederland en de islam: onbegrepen en moeizaam, Steeneveld, 2014) was uitgevoerd na een zomer die werd gekleurd door de opkomst van IS en geweld in Gaza. Volgens de omroep ging het om een representatieve steekproef onder ruim duizend Nederlanders. Verder bleek uit dit onderzoek dat hoe hoger het opleidingsniveau van de respondenten was, hoe hoger de kennis van de islam en hoe positiever er over de islam en moslims wordt gedacht.
- Uit een onderzoek van het Verwey-Jonkerinstituut (Antisemitisme onder jongeren in Nederland- oorzaken en triggerfactoren, Van Wonderen en Wagenaar, Utrecht, 2015) naar antisemitisme onder jongeren kwam een vergelijkbaar beeld. Terwijl 12% van de Nederlandse islamitische jongeren geen positieve gevoelens over joden heeft, denken christelijke en niet-gelovige jongeren veel vaker niet zo positief over Nederlandse moslims: 40% van de christelijke jongeren denkt negatief over moslims en 35% van de niet-gelovige jongeren.
- Uit een onderzoek van het SCP uit 2014 naar Ervaren discriminatie blijkt dat moslims in vergelijking met andere groepen relatief vaak discriminatie ervaren: bijna twee op de drie moslims rapporteert ten minste één discriminatie-ervaring in het voorafgaande jaar. Inclusief degenen die twijfelen of het om discriminatie ging, gaat het zelfs om driekwart van de moslims. Niet alle moslims in dit onderzoek rapporteerden dat de discriminatie gebaseerd was op hun geloof. Dit was het geval bij 46 % terwijl het bij 20 % ging om de grond van huidskleur en bij 54 % om etniciteit.

Onderwijs

Discriminatie van moslims in het onderwijs is een veel voorkomend fenomeen. Twee op de drie docenten zijn getuige geweest van incidenten in de klas die zij in verband brengen met moslimdiscriminatie. Uit onderzoek van het Anne Frank Stichting, waaraan 498 docenten meededen is gebleken dat (media) aandacht voor overlast en crimineel gedrag van moslims door docenten vaak als aanleiding van incidenten word gezien. Het gaat zowel bij antisemitisme als bij mos-

---

¹ <http://www.republiekallochtonie.nl/eo-onderzoek-80-van-nederlanders-geen-behoefte-aan-contact-met-moslims>

² <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-sociale-zaken-en-werkgelegenheid/documenten/rapporten/2015/06/16/antisemitisme-onder-jongeren-in-nederland-oorzaken-en-triggerfactoren>

³ <http://www.republiekallochtonie.nl/tweederde-van-de-moslims-ervaart-discriminatie>

limdiscriminatie in de meeste gevallen om belediging en scheldpartijen, maar ook om ernstige incidenten zoals vernieling en mishandeling komen voor. Hiervan is meer dan de helft (61%) ondervraagde docent, het afgelopen jaar getuige van geweest van discriminatie jegens moslims. Daarmee komt moslimdiscriminatie vaker voor dan antisemitisme (36%) of discriminatie van christenen (30%).

Moskeeën

Het aantal incidenten bij moskeeën is het afgelopen jaar toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Ook waren de incidenten dit jaar vaak ernstiger. Deze incidenten vonden verspreid over het land plaats, maar vaker in middelgrote of kleine gemeenten dan in de grote steden.. Tien van deze gevallen betrof brandstichting. In totaal vonden er 55 incidenten bij 39 moskeeën plaats. Het valt op dat herkenbare moskeeën vaker het doelwit zijn dan meer ingebouwde gebedshuizen. Vooral moskeeën die werken aan nieuwbouw of nog niet lang geleden nieuw gebouwd werden, waren relatief vaker het mikpunt van agressie. De schade is groot. naast materiële schade (85%) werd ook emotionele schade(58%) ondervonden. Bij een aantal moskeeën betrof het fysieke schade (11%). Daarnaast is er natuurlijk een maatschappelijke schade: schade voor het integratieproces, schade voor het antiradicalisering streven en schade voor het aanzien van Nederland in het buitenland. (Van der Valk, Monitor Moslimdiscriminatie, IMES, UVA, 2015)

De gebeurtenissen in Parijs kennen ook hier hun weerslag op. Het Parool meldde dat veel moskeeën bang zijn voor repercussies. De imam van de Al Kabirmoskee, Marzouk Aulad Abdellah gaf zelfs aan dat er een groepje de wacht houdt als er gebeden wordt in de moskee. De Blauwe Moskee werd zelfs beveiliging ingehuurd tijdens het vrijdaggebed. Het is zorgwekkend dat veel moslims zich niet meer veilig voelen om de moskee te bezoeken.

Al snel blijkt dat dergelijke voorzorgsmaatregelen niet overbodig zijn. Op 7 februari wordt de Al Hijra moskee bezet door actiegroep Identitair Verzet. Een aantal mannen klom op het dak van de moskee in aanbouw en hing er spandoeken op met leuzen als: ' Stop de islam' . De actiegroep liep in september 2014 al mee met de Pro-Patria demonstratie. Op de Facebookpagina van Identitair Verzet kondigt de groep aan dat dit de eerste is van een reeks verzetsdaden tegen de islamisering van Nederland. Zij roepen alle activisten en sympathisanten in Nederland en Vlaanderen op om in actie te komen. Ook riep een aantal PVV aanhangers op Facebook op om moskeeën in brand te steken. Yassin El Forkani , voormalig woordvoerder van het Contactorgaan Moslims en Overheid (CMO) zegt zich ernstige zorgen te maken over deze groep en deze vorm van islamofobie. Het CMO is verontrust door de bezetting omdat bij eerdere incidenten individuen betrokken waren, maar dat het hier gaat over een georganiseerde groep mensen.

Discriminatie op het internet

Het MDI en MiND nemen meldingen in behandeling over discriminatie op het internet. De meldingen over internetdiscriminatie die bij het CTID binnen komen worden doorgestuurd naar deze meldpunten. Bij internetdiscriminatie wordt niet alleen gedacht aan websites, waar

⁴ <http://www.republiekallochtonie.nl/bijna-tweederde-docenten-getuige-van-moslimdiscriminatie-in-de-klas>

⁵ <http://imes.uva.nl/news/news/news/content-3/folder/2015/03/monitor-moslim-discriminatie.html>

⁶ http://www.parool.nl/parool/nl/4/AMSTERDAM/article/detail/3826498/2015/01/10/Zorgen-over-de-groei-van-moslimhaat-in-Amsterdam.dhtml?cw_agreed=1

schokkende uitspraken worden gedaan, maar vooral aan digitale communicatievormen zoals o.a. email, chats, sociale media, nieuwsgroepen en online gaming. Een groot deel van de meldingen bij het MDI betreft sociale media (Twitter, Facebook, Google/youtube) en een kleiner deel websites, discussiefora en weblogs. Het MDI toetst ook of de gemelde uitingen openbaar zijn en een onderneemt in beginsel slechts stappen als de uitingen inderdaad openbaar online staan.

MDI meldt dat in 2014 219 uitingen van haat tegen moslims zijn gemeld. Hiervan zijn er 118 als strafbaar beoordeeld. Over deze 118 uitlatingen heeft het MDI een verzoek tot verwijdering gestuurd aan het beheer of de eigenaar van de site. Hiervan zijn uiteindelijk 98 verwijderd . Over 4 uitingen is aangifte gedaan. Na de gebeurtenissen in Parijs zijn er 103 meldingen over haat tegen Moslims binnengekomen, waarvan er 46 strafbaar werden bevonden. Ook zien we in deze periode veel oproepen op facebookpagina's en twitter die oproepen tot geweld tegen moslims. MiND heeft in 2014 305 meldingen binnen gekregen over discriminatie en islamofobie dit zijn 54 meldingen meer dan het jaar daarvoor. De meeste discriminerende uitingen staan op social media 137. Er komen ook steeds meer meldingen binnen over discriminerende uitingen op fora en opinie websites. Zij constateren een toename van 37 meldingen ten opzichte van 2013 . Een deel van de meldingen 23 kon niet door MiND in behandeling genomen worden, omdat de uiting niet op internet is gedaan, bijvoorbeeld als er in een online nieuwsbericht wordt verwezen naar een discriminerende die uiting in een krant of op tv is verschenen.

---

⁷ <http://www.volkskrant.nl/binnenland/moslimorganisaties-bang-na-bezette-moskee-leiden~a3847209/>

⁸ <http://www.meldpunt.nl/site/documents-oud/MDI%20Jaarverslag%202014.pdf>

⁹ http://www.mindnederland.nl/wp-content/uploads/2015/01/Jaarverslag_2014_MiND_online.pdf

VI Islamofobie als structureel probleem

Het feit dat er zich steeds meer gevallen van moslimdiscriminatie voordoen heeft verschillende redenen. Al jaren zitten Nederlandse moslims in een ingewikkeld parket. Toen in juni vorig jaar het kalifaat werd uitgeroepen, heeft dat veel invloed gehad op de positie van deze toch al kwetsbare groep. Veel jongeren die naar Syrië vertrekken hebben met elkaar gemeen dat ze zich in Nederland tweederangsburgers voelen. De actieve politiek van angst zaaien door extremistische groeperingen lijkt in delen van de samenleving zijn vruchten af te werpen. De internationale ontwikkelingen leiden tot een negatieve beeldvorming van de islam en een verharding van het klimaat. Nederlandse moslims voelen zich enerzijds bedreigd door extreem rechtse groeperingen, maar anderzijds ook door radicale terroristen.

Het is belangrijk om een goed beeld te krijgen van het verband dat onmiskenbaar bestaat tussen discriminatie of uitsluiting en radicalisme. Jongeren radicaliseren vaak omdat ze zich benadeeld voelen, terwijl het toenemende aantal radicale jongeren juist leidt tot een opmars van islamofobie. Radicalisme is een gewild onderwerp van de media, waardoor de islam eigenlijk voortdurend negatief in het nieuws komt. Het is van cruciaal belang om deze neerwaartse spiraal een halt toe te brengen. De toenemende politieke en maatschappelijke acceptatie van een respectloos anti-islam discours wordt vaak onder de noemer van religiekritiek of de selectief begrensde vrijheid van meningsuiting geplaatst. Dit resulteert in een gepolariseerde 'wij-zij samenleving'. Daarin komen de rechten en de integriteit van moslims in Nederland en de rest van Europa steeds meer onder druk te staan. Sinds de aanslagen in Parijs neemt het aantal meldingen van islamofobie in heel Europa schrikbarend toe. Dit was in Nederland ook zo na de aanslagen van 11 september in de Verenigde Staten en de moord op Theo van Gogh in 2004. Er is een duidelijk causaal verband tussen extremistische aanslagen in West-Europa en het aantal islamofobe incidenten.

In een eerder hoofdstuk werd de toename van incidenten op verschillende maatschappelijke gebieden waarbij sprake is van discriminatie jegens moslims al besproken. Het gaat echter niet alleen om incidenten, maar ook om een structureel fenomeen. Hierbij moet niet alleen gedacht worden aan de uitlatingen van PVV-leider Wilders, maar bijvoorbeeld ook aan onze premier, die als vertegenwoordiger van het hele land simpelweg zegt dat de Mohammeds van onze samenleving het zelf maar uit moeten zoeken. De politiek grijpt vaak in, juist door niet in te grijpen. De manier waarop de islam consequent weggezet wordt als gewelddadige, totalitaire en onveranderlijke politieke ideologie eist een hele zware tol. Het apart registreren van islamofobie is daarom dus een stap in de goede richting, maar de weg naar een tolerante samenleving is nog een hele lange.

Op 11 februari 2015 een voortgangsbrief wat betreft discriminatie vanuit het kabinet. De ministers concluderen dat het actieplan van 2009-2010 niet meer volstaat. Het plan zou herijkt kunnen worden door onder andere de volgende punten door te voeren:

- Een 'handreiking discriminatie' beschikbaar te stellen, die een toegankelijk overzicht biedt van instanties waar burgers terecht kunnen als ze worden gediscrimineerd.
- Een handreiking op te stellen voor optreden rond incidenten bij moskeeën.
- Een landelijke voorlichtingscampagne te lanceren om bewustwording en aangiftebereidheid te verhogen.
- Te komen tot uniforme behandeling van aangiften van discriminatie.
- Een vernieuwde wijze van rapporteren te ontwikkelen, die beter aansluit bij de informatiebehoeften van gemeenten, politie en Openbaar Ministerie.
- De registratie van discriminatie te verbeteren.

Er wordt nader onderzoek gedaan naar de effectiviteit van preventie en bestrijding van discriminatie, en naar incidenten rond moskeeën en discriminatie op grond van huidskleur. Een Kenniskamer anti-discriminatie zal een overzicht opleveren van relevante inzichten en handelingsperspectieven om discriminatie tegen te gaan. ,

Het nieuwe actieplan zou dit najaar moeten verschijnen. Emcemo maakt zich al jaren lang hard voor deze punten en is dan ook zeer benieuwd naar de uitkomst van het nieuwe actieplan.

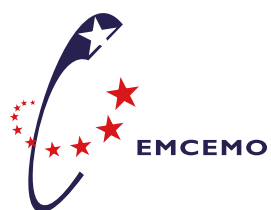
VII Conclusie

De grootste uitdaging van dit moment op het gebied van discriminatie is het bestrijden van haatzaaien. Er dient hard opgetreden te worden tegen alle discriminatoire uitingen in het maatschappelijk debat. Uitingen die vroeger als discriminatie werden beschouwd, lijken tegenwoordig algemeen geaccepteerd. Mede hierdoor wordt het steeds legitiemer om haatzaaiende uitspraken te doen. In dit rapport is geconstateerd dat er sprake is van een verhard klimaat, waarin veel mensen het moeilijk vinden om op een respectvolle manier met elkaar in gesprek te gaan. Op dit moment wordt de sociale cohesie aangetast door de uitingen van extreem rechts, maar ook door radicaliserende individuen die mensen proberen te werven voor de strijd in Syrië.

De ontwikkelingen in het beleid van de lokale Amsterdam wat betreft de registratie van islamofobie zijn positief te noemen. Het is wenselijk dat andere gemeenten dit voorbeeld volgen. Islamofobie moet ook door de overheid als aparte discriminatiegrond erkend worden en het moet beleid moet daarop worden aangepast. Hierbij dient veel aandacht te worden besteed aan voorlichtingen en onderwijs.

De laatste jaren zijn er verschillende rapporten en verslagen verschenen die de ernst van de situatie nog eens onderstrepen. Voorbeeld hiervan is het rapport van de VN, waarin Nederland wordt aangespoord iets aan haar beleid op het gebied van discriminatie aan te passen (Comitte on the elimination of Racial Discrimination, Concluding observations on the nineteenth to twenty-first periodic reports of the Netherlands, 2015). De Nederlandse overheid zou er goed aan doen om de aanbevelingen uit dit rapport serieus te nemen.

Concluderend betekent dit dat het van belang is om een breed maatschappelijk en politiek front te vormen tegen zowel islamofobie als elke andere vorm van discriminatie. Hierbij is het niet alleen cruciaal dat verschillende maatschappelijke organisaties met elkaar blijven samenwerken, maar ook dat de politiek de ondervindingen van deze organisaties gebruikt bij het ontwikkelen van een non-discriminatoire beleid.

Eerste Weteringplantsoen 2c , Amsterdam
Tel: 020-4288825 • info@emcemo.nl • www.emcemo.nl